

SEKTOR NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH W **KATOWICACH**

Raport przygotowany dla Urzędu Miasta Katowice
przez Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL) we współpracy z Mercer

Koordynatorzy projektu:

dr hab. Tomasz Brodzicki,
Senior BI Consultant, ABSL
research@absl.pl

dr hab. Stanisław Umiński,
Senior BI Consultant, ABSL

Marcin Świerzyński,
BI Coordinator & Data Research, ABSL

W przypadku zainteresowania współpracą z ABSL prosimy o kontakt:

Paweł Panczyj,
Strategy & Business Development Director, ABSL
pawel.panczyj@absl.pl

Obsługa inwestorów w Katowicach:

Wydział Obsługi Inwestorów
Urząd Miasta Katowice
Rynek 1, 40-003 Katowice
+48 32 25 93 826
oi@katowice.eu
www.invest.katowice.eu

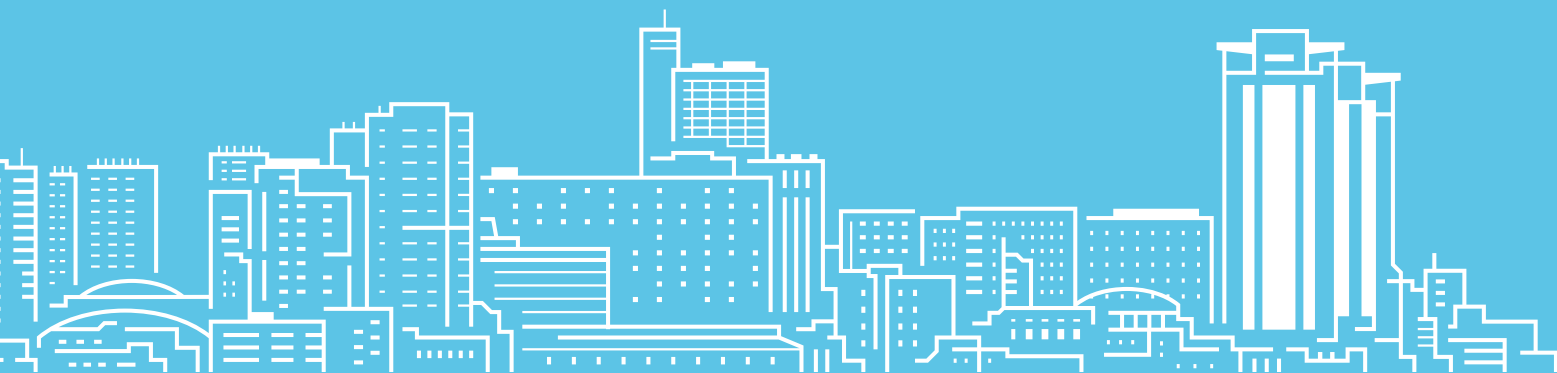
Projekt graficzny i skład DTP:
www.ponad.pl **ponad**

SPIS TREŚCI

	PRZEDMOWA	5
1	KATOWICE – KLUCZOWE INFORMACJE	6
2	CENTRA USŁUG BIZNESOWYCH	11
3	ROZWÓJ SEKTORA NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH	13
4	ZATRUDNIENIE W SEKTORZE NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH	22
5	LOKALIZACJA CENTRÓW	24
6	DETERMINANTY ATRAKCYJNOŚCI LOKALIZACYJNEJ	27
7	RANKING SUBIEKTYWNY VS. OBIEKTYWNY	29
8	POZYCJA KATOWIC I METROPOLII GZM W RANKINGU SUBIEKTYWNYM MIAST	32
9	PORÓWNANIE POZYCJI KATOWIC I METROPOLII GZM W RANKINGACH OBIEKTYWNYM I SUBIEKTYWNYM	35
10	PODSUMOWANIE I WNIOSKI	39
	WYDZIAŁ OBSŁUGI INWESTORÓW	42
	LITERATURA	43

Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL) jest wiodącą organizacją reprezentującą sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce. Zrzesza ponad 200 największych firm i wyznacza kierunki rozwoju branży, w której zatrudnionych jest już ponad 330 000 osób. W Katowicach działa ABSL Silesia Regional Chapter – to lokalna grupa działania złożona z inwestorów, działających wspólnie w województwie śląskim i opolskim. Do priorytetów śląskiego oddziału ABSL należy wspieranie członków Związku w ich działalności, wymiana wiedzy i najlepszych praktyk służących budowaniu przyjaznego klimatu inwestycyjnego, integracja pomiędzy lokalnymi aktywnymi grupami zawodowymi oraz podejmowanie inicjatyw służących promowaniu sektora nowoczesnych usług dla biznesu. Uczestnikami periodycznych spotkań, lokalnych wydarzeń, inicjatyw społecznych w ramach ABSL Silesia Regional Chapter są przedstawiciele centrów usług, firm współpracujących z sektorem, jak również zaproszeni goście reprezentujący administrację publiczną oraz władze uczelni.

PRZEDMOWA

Szanowni Państwo,

Z przyjemnością prezentuję Państwu najnowszy raport na temat sektora nowoczesnych usług biznesowych w Katowicach.

Sektor nowoczesnych usług biznesowych mocno zadomowił się w Katowicach i z roku na rok rozrasta się, umacniając swoją pozycję jako filar lokalnej gospodarki. W 2020 r. osiągnęliśmy poziom 27 000 osób zatrudnionych w centrach na obszarze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, z czego prawie 90% pracuje w Katowicach.

Dynamiczny rozwój tego sektora jest potwierdzany przez decyzje kolejnych inwestorów, którzy najpierw lokują swoje projekty w naszym mieście, a następnie rozbudowują działające tu centra. Takie działanie jest rezultatem naszych przewag konkurencyjnych, które wynikają z dostępu do dobrze wykształconych pracowników, atrakcyjnego położenia, czy

wysokiej jakości życia, wyjątkowej nawet na skalę kraju. Ponadto fakt, iż Katowice są centralnym miastem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, zamieszkałej przez ponad dwa miliony ludzi, ma kluczowy wpływ na postrzeganie potencjału miasta przez pryzmat całej Metropolii.

Zgodnie z naszą Strategią Rozwoju Miasta Katowice 2030 podejmujemy działania, aby nasze miasto było: inteligentne, innowacyjne, zintegrowane oraz międzynarodowe. W celu osiągnięcia tych czterech wartości szeroko współpracujemy z mieszkańcami i inwestorami. Równocześnie jesteśmy otwarci na nowych inwestorów, których przedsięwzięcia wzbogacają ekonomiczny potencjał Katowic i pomagają rozwijać infrastrukturę.

Czas COVID-19 jest trudny dla całej globalnej gospodarki i sektora publicznego. Pomimo mniejszych dochodów Miastu udało się w ostatnim roku zrealizować projekty, które z pewnością podnoszą jakość infrastruktury miejskiej przeznaczonej dla mieszkańców, a co za tym idzie również dla inwestorów i ich pracowników. W obszarze infrastruktury transportowej dostarczyliśmy 3 dodatkowe centra przesiadkowe. Ponadto kontynuowana jest rozbudowa lotniska Katowice Airport, która w efekcie pozwoli na dwukrotne zwiększenie rocznej przepustowości jednego z terminali. Natomiast w obszarze projektów biurowych, gdzie podaż nowoczesnej powierzchni wynosi blisko 590 tys. m², w perspektywie do 2023 r. dostępna powierzchnia biurowa powinna wzrosnąć o kolejne 190 tys. m².

Dynamicznie rozwijająca się infrastruktura mieszkaniowa, bogata oferta spędzania wolnego czasu oraz łatwy dostęp do atrakcyjnych terenów zielonych – stanowiących ponad połowę powierzchni miasta – zapewniają atrakcyjne warunki życia dla mieszkańców.

Zapraszam do Katowic – zobaczcie na własne oczy, jak wiele się u nas zmieniło i jak wiele mamy do zaoferowania dla inwestorów z sektora nowoczesnych usług biznesowych. Do zobaczenia!

Marcin Krupa
Prezydent Miasta Katowice

1

KATOWICE — KLUCZOWE INFORMACJE

Przedstawiamy wyniki analiz poświęconych pozycji Katowic i Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM)¹ jako miejsca lokalizacji i prowadzenia działalności przez centra nowoczesnych usług biznesowych. Poniższy raport przygotowany został w oparciu o bazę danych ABSL dotyczącą funkcjonowania centrów nowoczesnych usług biznesowych w Polsce, publikację ABSL „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2020”, badania ankietowe zrealizowane przez ABSL, a także w oparciu o raport ABSL „Potencjał inwestycyjny polskich miast. Porównanie lokalizacji sektora nowoczesnych usług biznesowych”.

W poszczególnych podpunktach opracowania przedstawiamy podstawowe statystyki dotyczące rozwoju miasta, informacje odnośnie sektora nowoczesnych usług biznesowych, lokalizację centrów oraz pozycję Katowic i GZM w rankingu subiektywnym i obiektywnym. Interesujących wniosków dostarcza porównanie obu rankingów, ukazując obszary przewag komparatywnych, jak też wskazując obszary interwencji na poziomie miasta bądź aglomeracji.

RYCINA 1.1

PODSTAWOWE STATYSTYKI DOTYCZĄCE ROZWOJU KATOWIC

6 200 PLN

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Katowicach wynosi 6,2 tys. PLN, co stanowi 119% w relacji do średniej krajowej (PL=100)

13%

udział mieszkańców Katowic w ponad 2,2 mln populacji GZM

89,7%

poziom wynagrodzeń w centrach w Katowicach wynosi 89,7% względem PL=100
źródło: Mercer

171 200

osób w wieku produkcyjnym

7. miejsce

Politechnika Śląska – 7 miejsce na liście najlepszych uczelni technicznych w Polsce w rankingu „Perspektywy 2020”

103 600

osób w wieku produkcyjnym mobilnym

56,9%

wskaźnik zatrudnienia (dla Polski ogółem 54,4%)

¹ Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia obejmuje prawie 1/3 obszaru całego województwa śląskiego, na którym zamieszkuje 1/2 wszystkich mieszkańców województwa. Metropolię tworzy 41 miast i gmin przemysłowego obszaru Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego: Będzin, Bieruń, Bobrowniki, Bojszowy, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gierałtowice, Gliwice, Imielin, Katowice, Knurów, Kobiór, Łędziny, Łaziska Górne, Mierzęcice, Mikołów, Mysłowice, Ożarówice, Piekary Śląskie, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Rudziniec, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Wojkowice, Wryry, Zabrze, Zbrosławice.

RYCINA 1.2

LOTNISKO KATOWICE AIRPORT, LISTA DESTYNACJI MIĘDZYNARODOWYCH I KRAJOWYCH W LOTACH REGULARNYCH I CZARTEROWYCH

1	2	BUŁGARIA	1	NIDERLANDY	
	1	CEJLON	4	NIEMCY	
1	2	CHORWACJA	3	NORWEGIA	
1	2	CZARNOGÓRA		1	OMAN
2	3	CYPR	1	POLSKA	
	5	EGIPT		2	PORTUGALIA
2	13	GRECJA		1	SENEGAL
1		GRUZJA	2	SZWECJA	
6	12	HISZPANIA		3	TUNEZJA
2		IRLANDIA		9	TURCJA
1		ISLANDIA	6	UKRAINA	
1	1	IZRAEL	8	WIELKA BRYTANIA	
	1	KENIA	6	3	WŁOCHY
1		MALTA	1	1	ZEA
	2	MAROKO			

2

Liczba połączeń regularnych

2

Liczba połączeń czarterowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie strony internetowej lotniska Katowice Airport

TENERYFA

FUERTEVENTURA

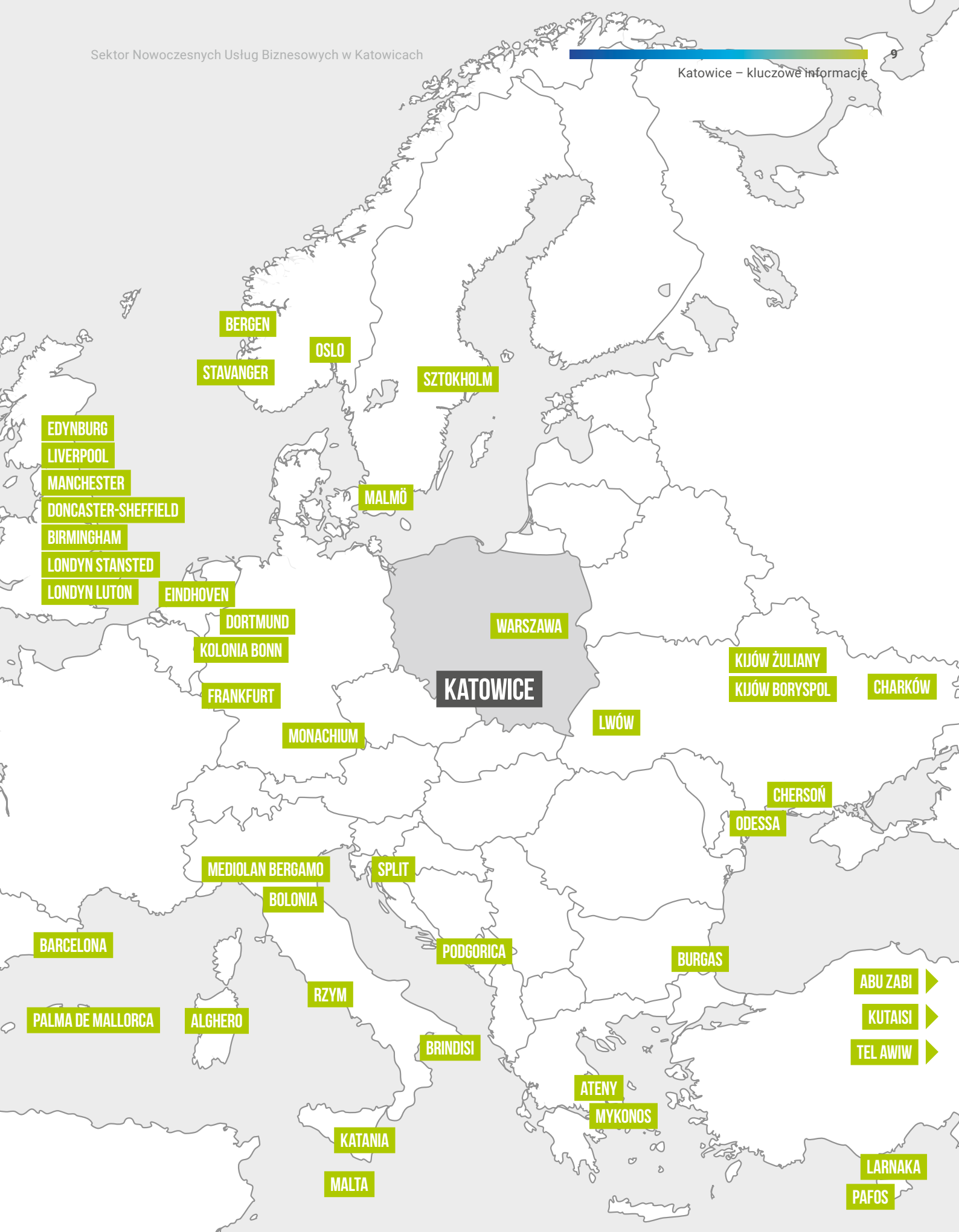
SANTANDER

CASTELLÓN

BRISTOL

CORK

DUBLIN

EDYNBURG

LIVERPOOL

MANCHESTER

DONCASTER-SHEFFIELD

BIRMINGHAM

LONDYN STANSTED

LONDYN LUTON

EINDHOVEN

DORTMUND

KOLONIA BONN

FRANKFURT

MONACHIUM

MEDIOLAN BERGAMO

BOLONIA

BARCELONA

PALMA DE MALLORCA

ALGHERO

RZYM

BRINDISI

KATANIA

MALTA

SPLIT

PODGORICA

WARSZAWA

KATOWICE

SZTOKHOLM

MALMÖ

OSLO

STAVANGER

BERGEN

LWÓW

KIJÓW ŻULIANY

KIJÓW BORYSPOL

CHARKÓW

ODESSA

CHERSOŃ

BURGAS

ABU ZABI

KUTAI SI

TEL AWIW

ATENY

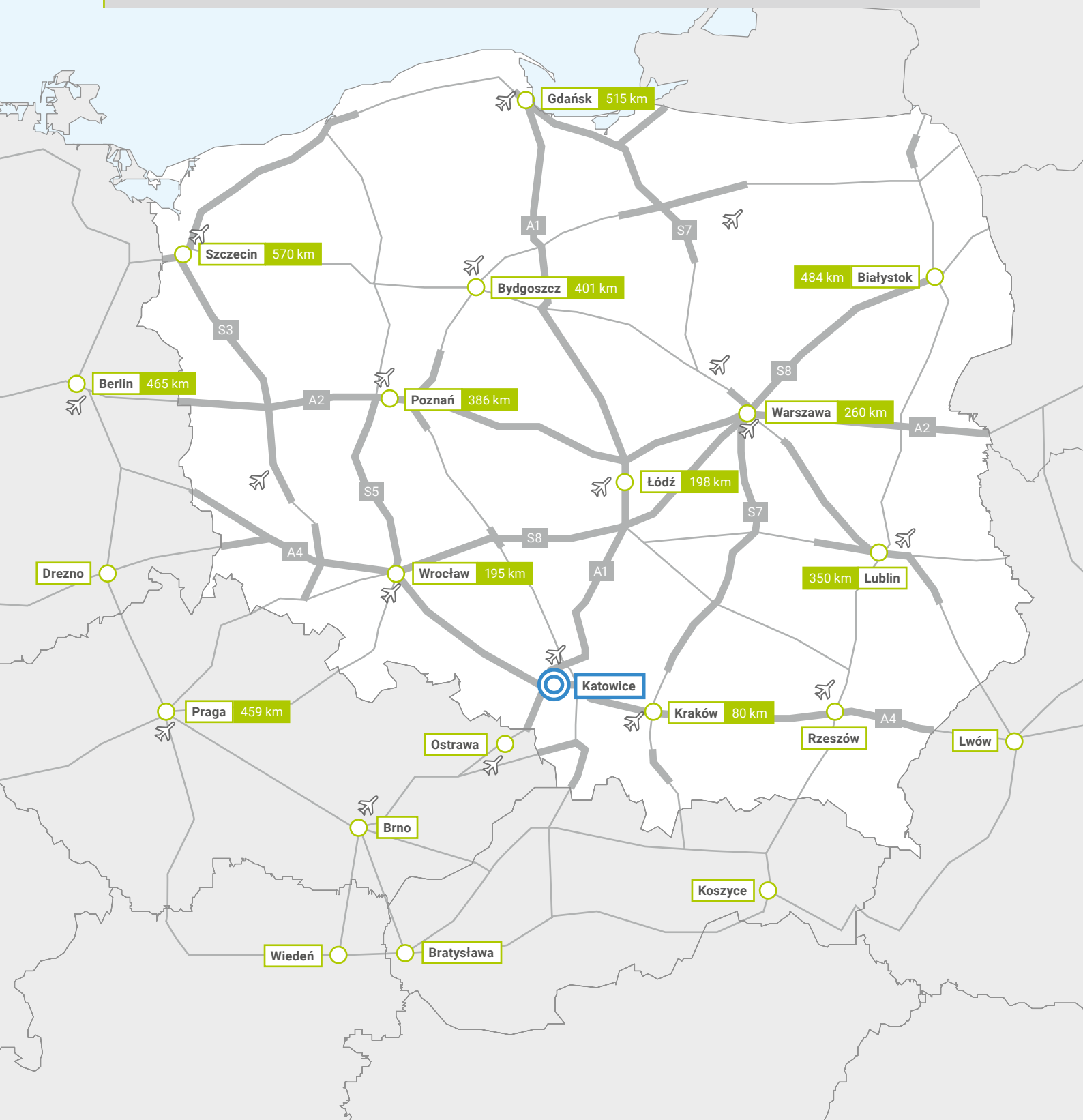
MYKONOS

LARNAKA

PAFOS

RYCINA 1.3

POŁOŻENIE KATOWIC

Fot. Jeremi Astaszow / Urząd Miasta Katowice

2

CENTRA USŁUG BIZNESOWYCH

RYCINA 2.1

PODSTAWOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE SEKTORA NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH I GZM

27 000

Liczba pracowników zatrudnionych w centrach usług BPO, SSC/GBS, IT oraz R&D² (II kw. 2020 r.). Stanowi to 7,8% ogółu zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług biznesowych w Polsce. Zdecydowana większość pracowników na analizowanym obszarze pracuje w Katowicach (85% czyli 22 900 osób).

114

Liczba centrów usług BPO, SSC/GBS, IT oraz R&D (II kw. 2020 r.). Zdecydowana większość z nich (90) prowadzi działalność w Katowicach (80%). Do podmiotów zagranicznych należy 78 centrów (68% ogółu).

19

Liczba państw, w których mają siedziby firmy posiadające centra usług biznesowych w Katowicach i GZM. Wśród podmiotów zagranicznych największy udział mają firmy z USA, Francji, Wielkiej Brytanii i Niemiec (łącznie niemal 60% ogółu centrów).

68%

Wzrost zatrudnienia w centrach usług w Katowicach i GZM w latach 2016-2020 (o 10 900 osób, z czego 90% w Katowicach).

IT

Główną kategorią usług świadczonych w centrach na obszarze GZM są usługi IT. Na centra w których usługi tego rodzaju stanowią dominującą działalność, przypada 43% zatrudnienia w branży.

30

Liczba centrów usług powstałych w Katowicach od początku 2016 r. Inwestycje te przyczyniły się do utworzenia prawie 3 900 nowych miejsc pracy.

28 500+

Liczba pracowników zatrudnionych w sektorze prognozowana na koniec 2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych centrów ABSL

² BPO – Business Process Outsourcing, SSC/GBS – Shared Services Center/Global Business Services, IT – Information Technology, R&D – Research & Development

3

ROZWÓJ SEKTORA NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH

Katowice i GZM to jeden z pięciu najważniejszych ośrodków nowoczesnych centrów usług biznesowych w Polsce. Na obszar ten przypada 7,8% zatrudnienia w sektorze w skali Polski ogółem.

W Katowicach i GZM funkcjonuje 114 centrów usług, należących do inwestorów z 19 państw. Obok centrów polskich, są to głównie podmioty z USA (23), Niemiec (12) oraz Francji (11).

W II kw. 2020 roku w centrach funkcjonujących w analizowanym obszarze pracowało 27 000 osób (o 2 800 osób więcej niż w roku poprzednim). Większość miejsc pracy (73,3%) powstała w centrach będących własnością podmiotów zagranicznych. Centra będące własnością firm polskich zatrudniają 26,7% pracowników sektora. W dalszej kolejności są to podmioty: amerykańskie 19,3%, francuskie 15,5%, brytyjskie 12,3%, niemieckie 8,2%, niderlandzkie 4,9%. Podmioty z innych niż wymienione krajów stanowią łącznie 13,1%.

Na obszarze GZM wyróżniają się Katowice, na które przypada 85% całkowitej liczby pracujących w sektorze.

Spośród 114 funkcjonujących centrów, 54 (49%) to centra IT. Przypada na nie 43,3% z ogółu zatrudnionych. Centra usług wspólnych (SSC/GBS) zatrudniają 33,1% pracowników sektora ogółem, natomiast centra BPO 12,3%. Udział pozostałych rodzajów centrów w liczbie pracujących wynosi 11,3%.

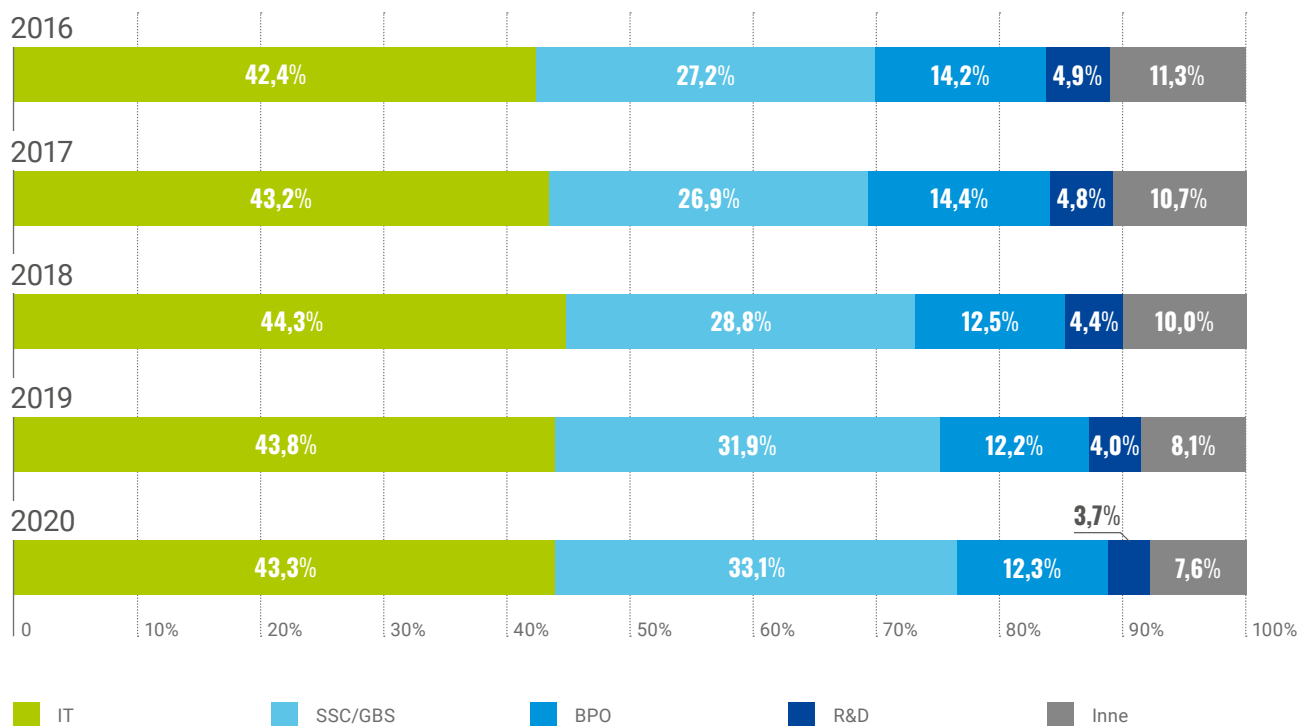
Przeciętny poziom zatrudnienia w centrach funkcjonujących w GZM kształtuje się na poziomie 241 osób (mediana 100), przy czym jest on wyższy w centrach będących własnością inwestorów zagranicznych (257), niż polskich (206).

Przeciętne zatrudnienie w centrach funkcjonujących w Katowicach jest wyższe niż średnio w GZM i wynosi 253 osoby (mediana 120). Dla porównania warto podać, że mediana zatrudnienia w centrach w Polsce równa jest 90. Centra w Katowicach charakteryzuje zatem wyższe średnie zatrudnienie niż w GZM oraz w Polsce ogółem. Dotyczy to także centrów z kapitałem zagranicznym.

Wyższe przeciętne zatrudnienie w centrach inwestorów zagranicznych niż polskich jest odzwierciedleniem trendów obserwowanych w całej gospodarce, nie tylko w sektorze usług i nie tylko w Polsce. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego są co do zasady większe, z reguły bardziej produktywne, a jednocześnie bardziej zinternacjonalizowane. Na obszarze GZM najwyższe przeciętne zatrudnienie dotyczy centrów, których siedziba centrali znajduje się w Luksemburgu (650 osób), Wielkiej Brytanii (417 osób), Francji (382 osoby), Niderlandach (329 osób), Irlandii (300 osób). Na piętnaście największych centrów, z których w każdym pracuje przynajmniej 500 bądź więcej osób, przypada 54% całkowitego zatrudnienia w sektorze.

RYCINA 3.1

ZMIANY STRUKTURY ZATRUDNIENIA W CENTRACH USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH I GZM
W LATACH 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych ABSL

TABELA 3.1

NAJWIĘKSI PRACODAWCY SEKTORA NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH

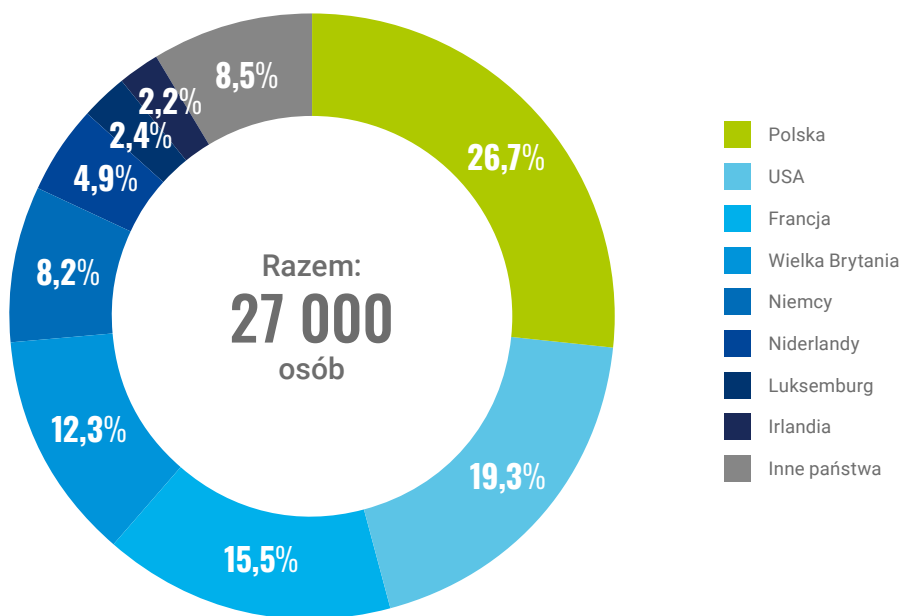
- 1 **CAPGEMINI CLOUD INFRASTRUCTURE SERVICES
ORAZ CAPGEMINI BUSINESS SERVICES**
- 2 **PWC SERVICE DELIVERY CENTER**
- 3 **IBM CLIENT INNOVATION CENTER**
- 4 **ROCKWELL AUTOMATION**

- 5 **ING TECH POLAND**
- 6 **SOPRA STERIA**
- 7 **ISTA**
- 8 **TAURON**
- 9 **UNILEVER**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych ABSL

RYCINA 3.2

STRUKTURA ZATRUDNIENIA CENTRÓW USŁUG W PODZIALE NA MIEJSCE SIEDZIBY CENTRALI FIRMY MACIERZYTEJ

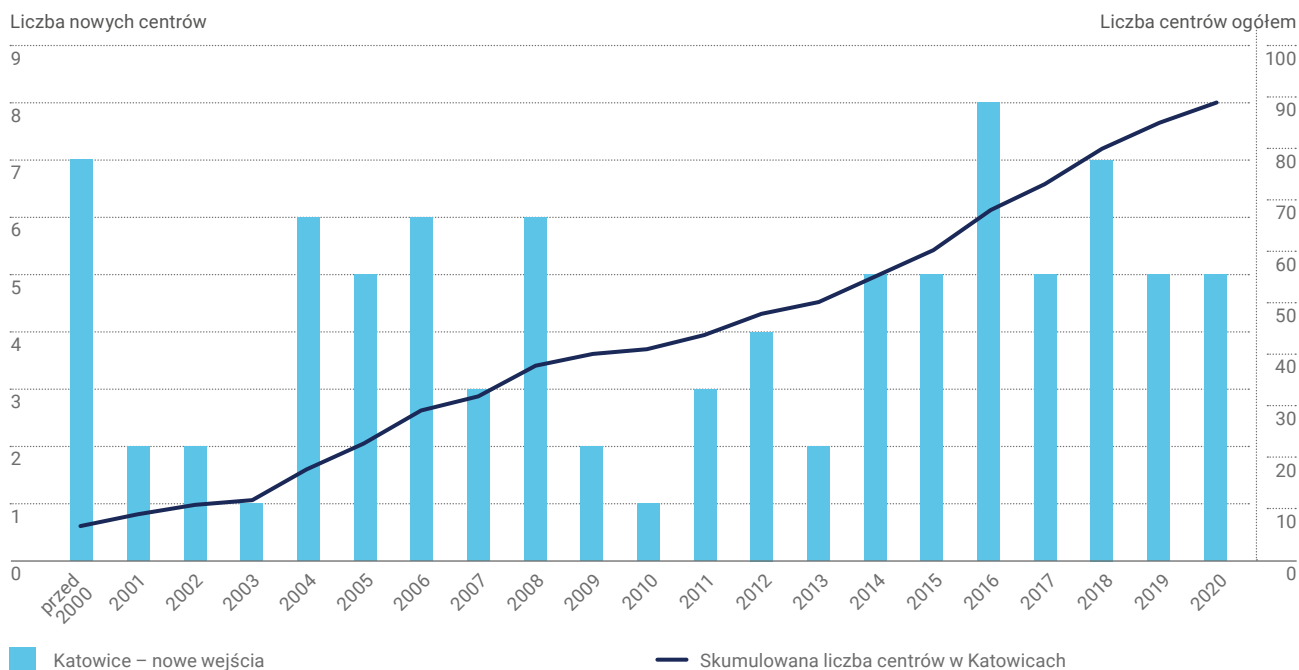
Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych centrów ABSL

TABELA 3.2

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE (ŚREDNIA ARYTMETYCZNA) W CENTRACH W PODZIALE NA LOKALIZACJĘ (LICZBA OSÓB)

	Katowice	GZM i Katowice	Polska
Centra z kapitałem polskim	176	206	126
Centra z kapitałem zagranicznym	287	257	275
Centra ogółem	253	241	225

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych centrów ABSL

RYCINA 3.3**LATA WEJŚCIA NOWYCH CENTRÓW DO KATOWIC**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych ABSL

Najwięcej centrów powstało w Katowicach po wejściu Polski do UE. Proces ten wstrzymał globalny kryzys finansowy w latach 2007-2009. Druga fala wejść

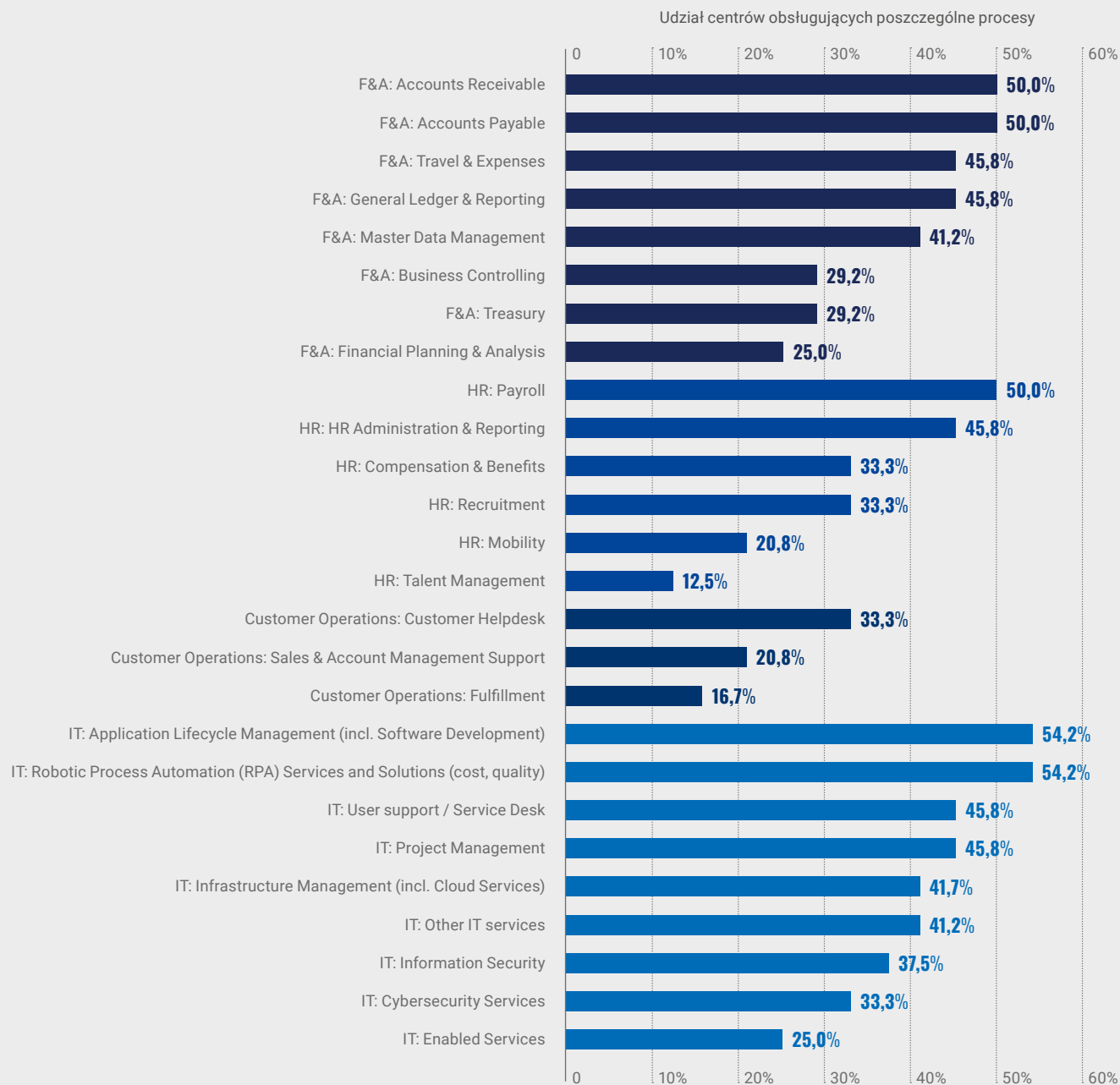
rozpoczęła się w 2014 roku, z największą liczbą wejść w okresie 2016-2018.

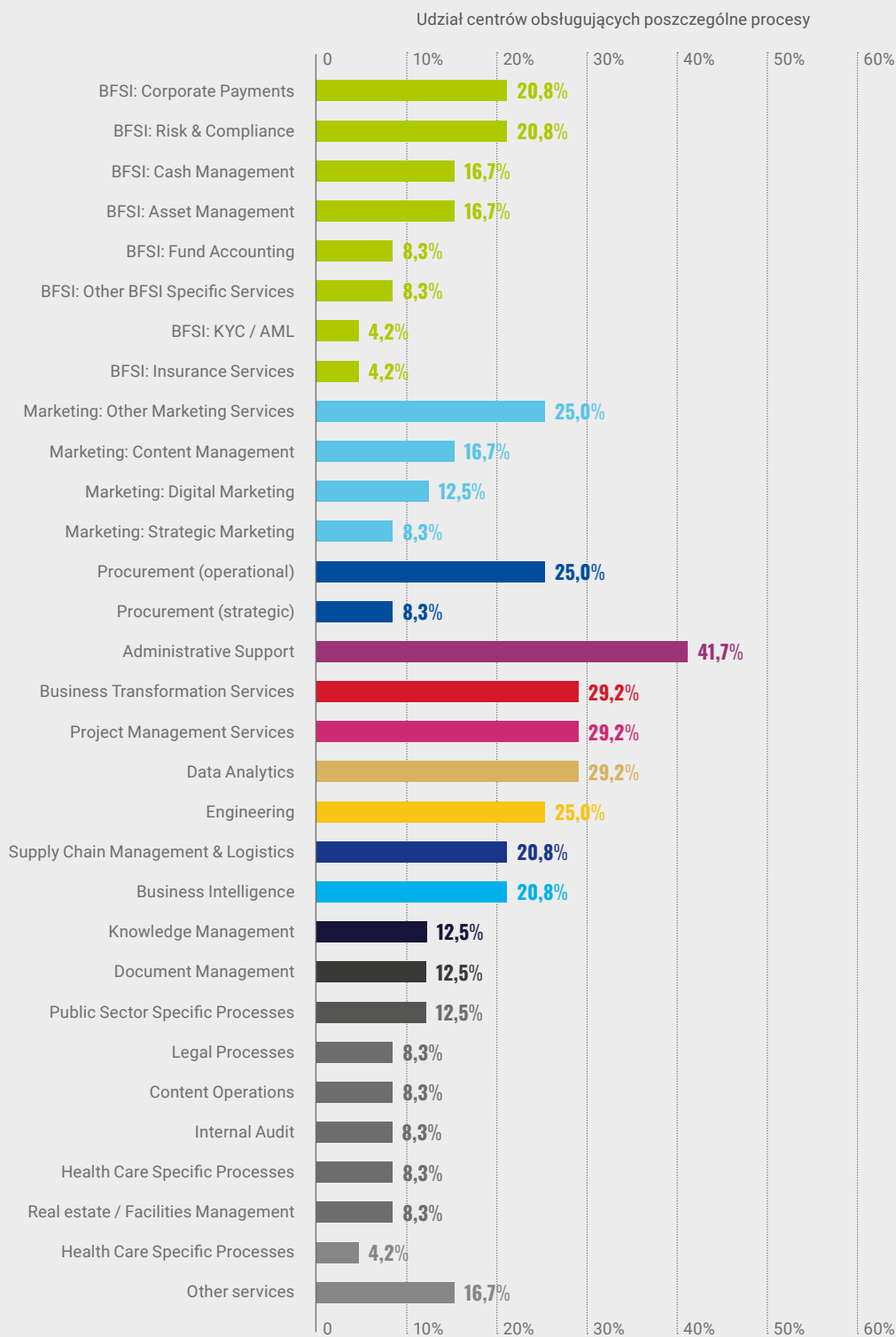
RYCINA 3.4**LOKALIZACJA CENTRÓW USŁUG W KATOWICACH I GZM (LICZBA CENTRÓW)**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych ABSL

RYCINA 3.5

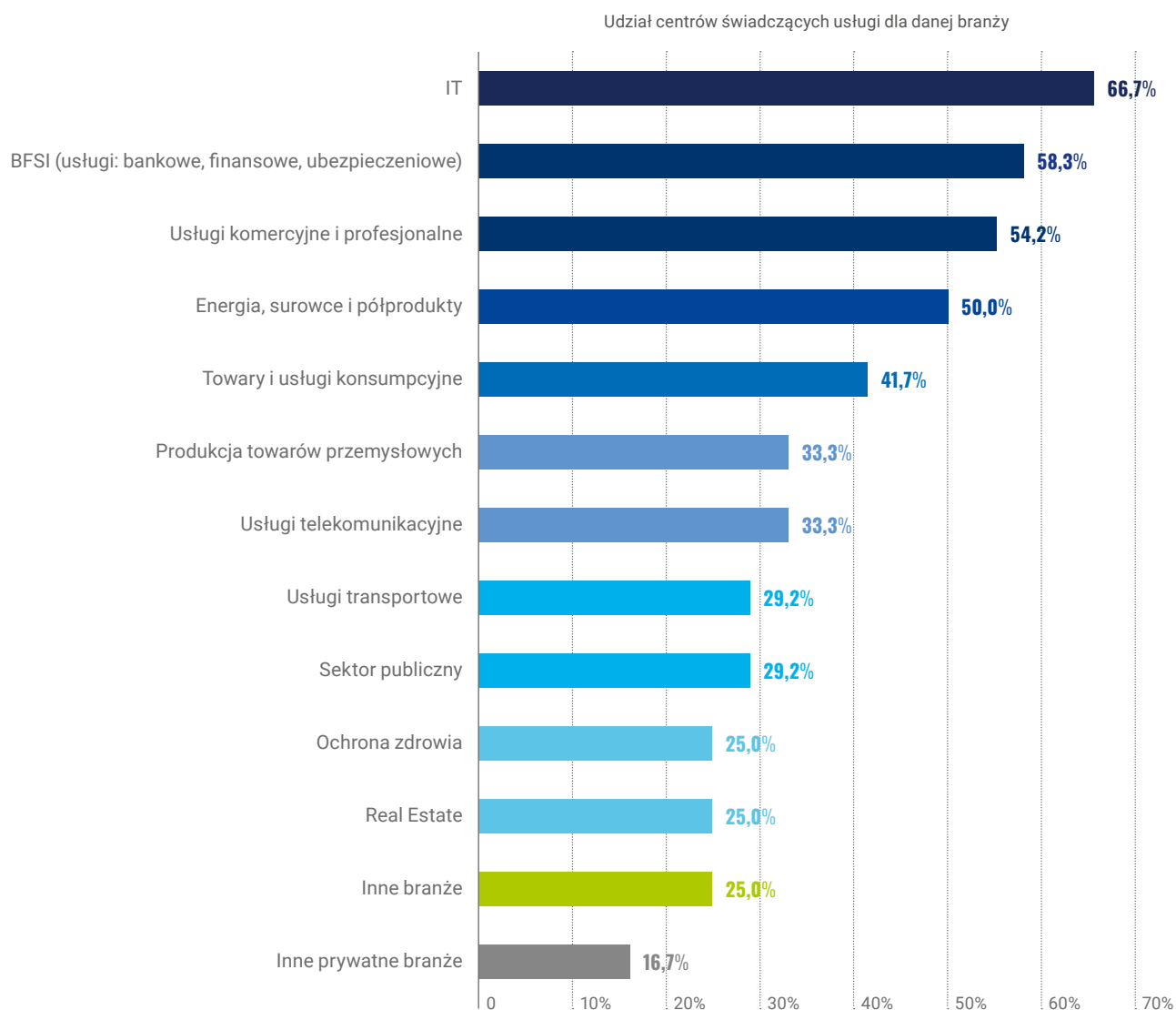
KATEGORIE USŁUG ŚWIADCZONYCH W CENTRACH USŁUG W KATOWICACH I GZM

RYCINA 3.6

STRUKTURA BRANŻOWA FIRM OBSŁUGIWANYCH PRZEZ CENTRA Z KATOWIC I GZM

Źródło: Opracowanie własne ABSL na podstawie odpowiedzi inwestorów posiadających swoje centra usług w Katowicach i GZM

RYCINA 3.7

CUDZOZIEMCY PRACUJĄCY W CENTRACH USŁUG

6,3%

ogółu pracujących w sektorze
stanowią obcokrajowcy
(ponad 1 700 osób)

1

Ukraina

2

Włochy

3

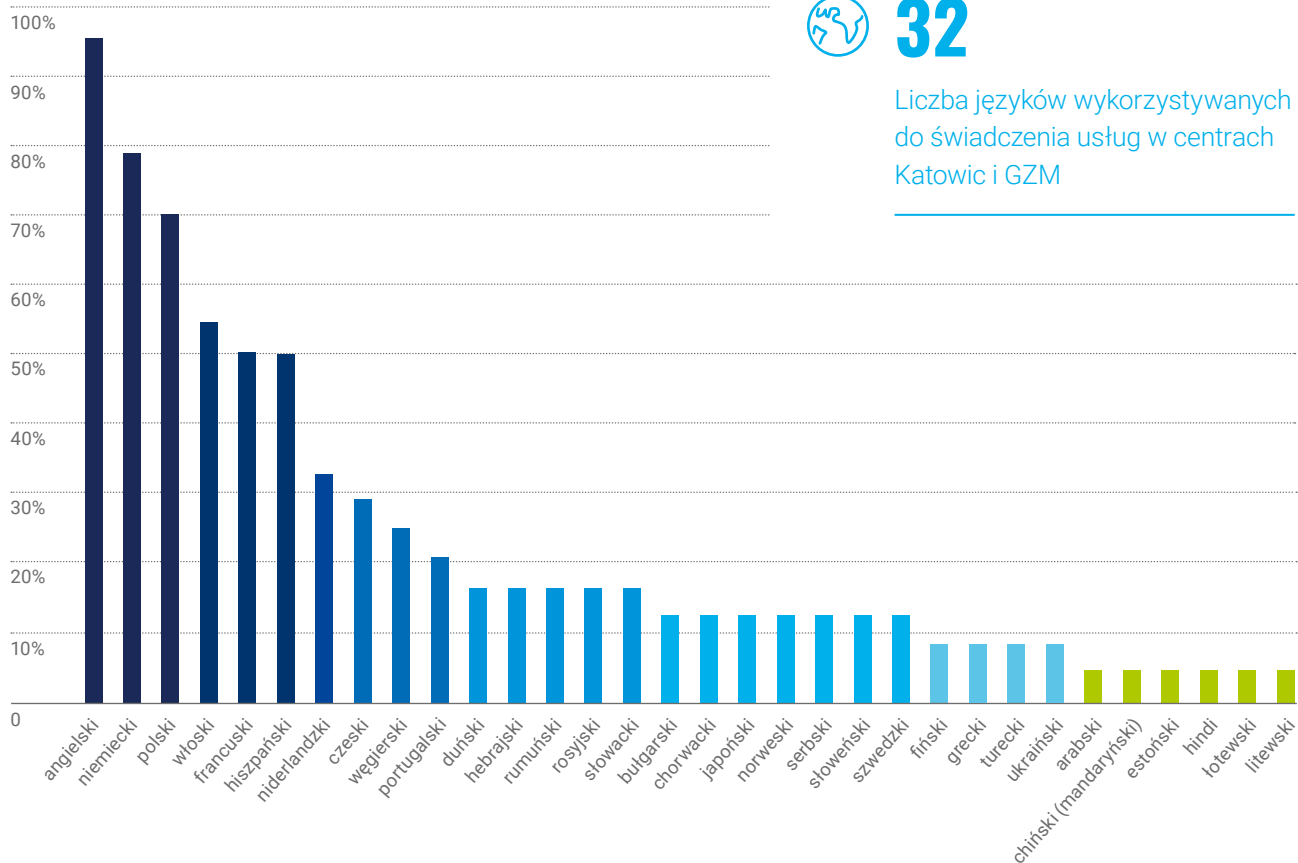
Hiszpania

Źródło: Opracowanie własne ABSL na podstawie odpowiedzi inwestorów posiadających swoje centra usług w Katowicach i GZM

RYCINA 3.8

JĘZYKI WYKORZYSTYWANE W CENTRACH DO ŚWIADCZENIA USŁUG BIZNESOWYCH

Udział centrów

32

Liczba języków wykorzystywanych
do świadczenia usług w centrach
Katowic i GZM

Źródło: Opracowanie własne ABSL na podstawie odpowiedzi inwestorów posiadających swoje centra usług w Katowicach i GZM

4

ZATRUDNIENIE W SEKTORZE NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH

Prognozowanie trendów na rynku pracy w warunkach wysokiej niepewności oraz ryzyka w czasie trwającej pandemii COVID-19 jest trudne. Biorąc pod uwagę dotychczasowe tendencje dotyczące liczby pracujących w sektorze na obszarze GZM, relatywnie wysoką odporność branży na szok jakim jest pandemia, silną pozycję Katowic i GZM jako ośrodka usług biznesowych na tle konkurentów krajowych jak i w regionie Europy Środkowej jako całości, a także istniejące globalne trendy w sektorze usług biznesowych – prognozujemy,

że pod koniec 2021 roku liczba pracujących wyniesie co najmniej 28 500 osób. Jest to prognoza w wariacie realistycznym. Skuteczna walka z pandemią (przede wszystkim efektywne wdrożenie programu szczepień) spowoduje istotną poprawę klimatu inwestycyjnego oraz polepszenie koniunktury gospodarczej spodziewanej raczej w drugiej połowie 2021 roku z pierwszymi efektami w drugim kwartale – co może przełożyć się na wyższe tempo wzrostu, a tym samym na osiągnięcie wyższego poziomu zatrudnienia.

10

Liczba centrów zatrudniających powyżej 500 osób w Katowicach

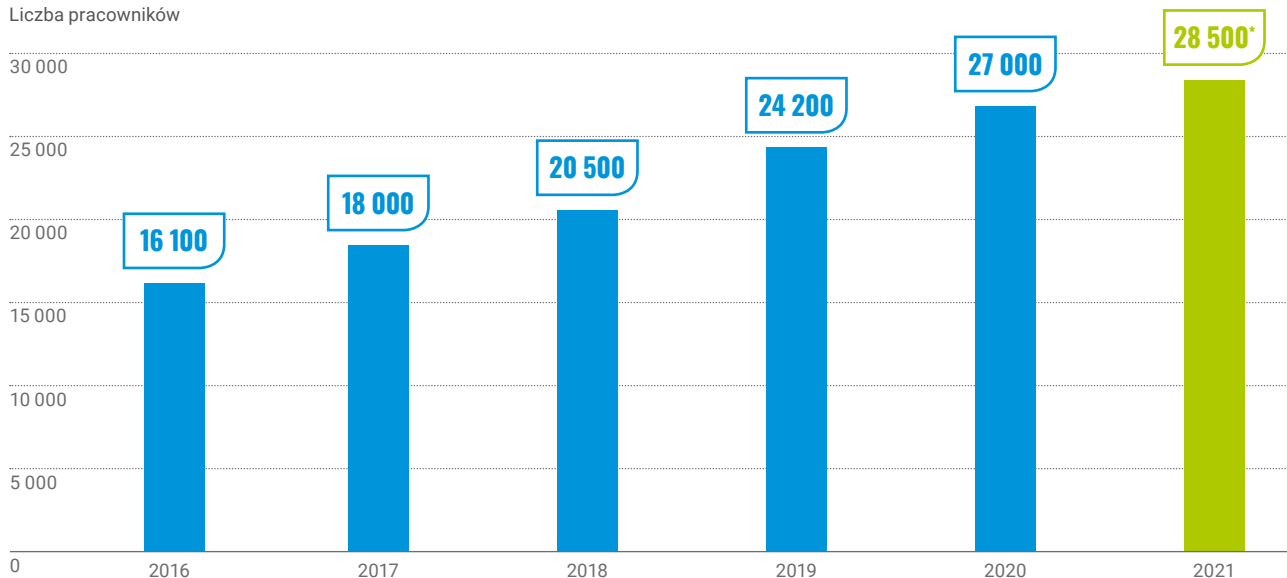
13,8%

Skumulowany roczny wskaźnik wzrostu zatrudnienia w sektorze (CAGR) w latach 2016-2020, Polska: 12,8%

RYCINA 4.1

ZMIANY ZATRUDNIENIA W SEKTORZE NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH I GZM

Liczba pracowników

Należy unikać bezpośrednich porównań z wykorzystaniem dotychczas opublikowanych analiz ABSL i kierować się informacjami zawartymi w niniejszym opracowaniu. Wynika to ze stałej aktualizacji bazy danych ABSL, która obejmuje również uzupełnienia dotyczące poprzednich lat.

* prognoza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych centrów ABSL

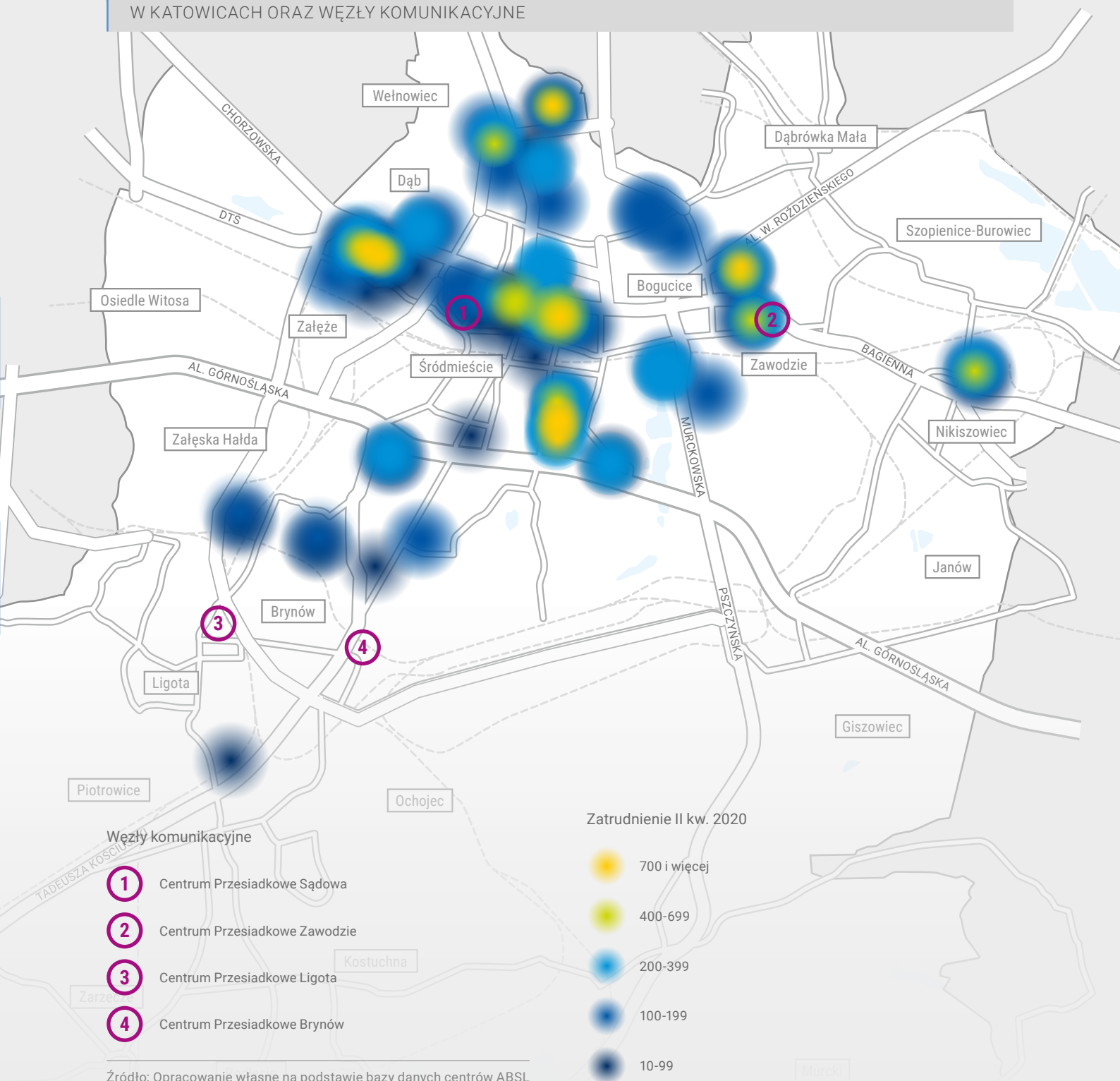

5

LOKALIZACJA CENTRÓW

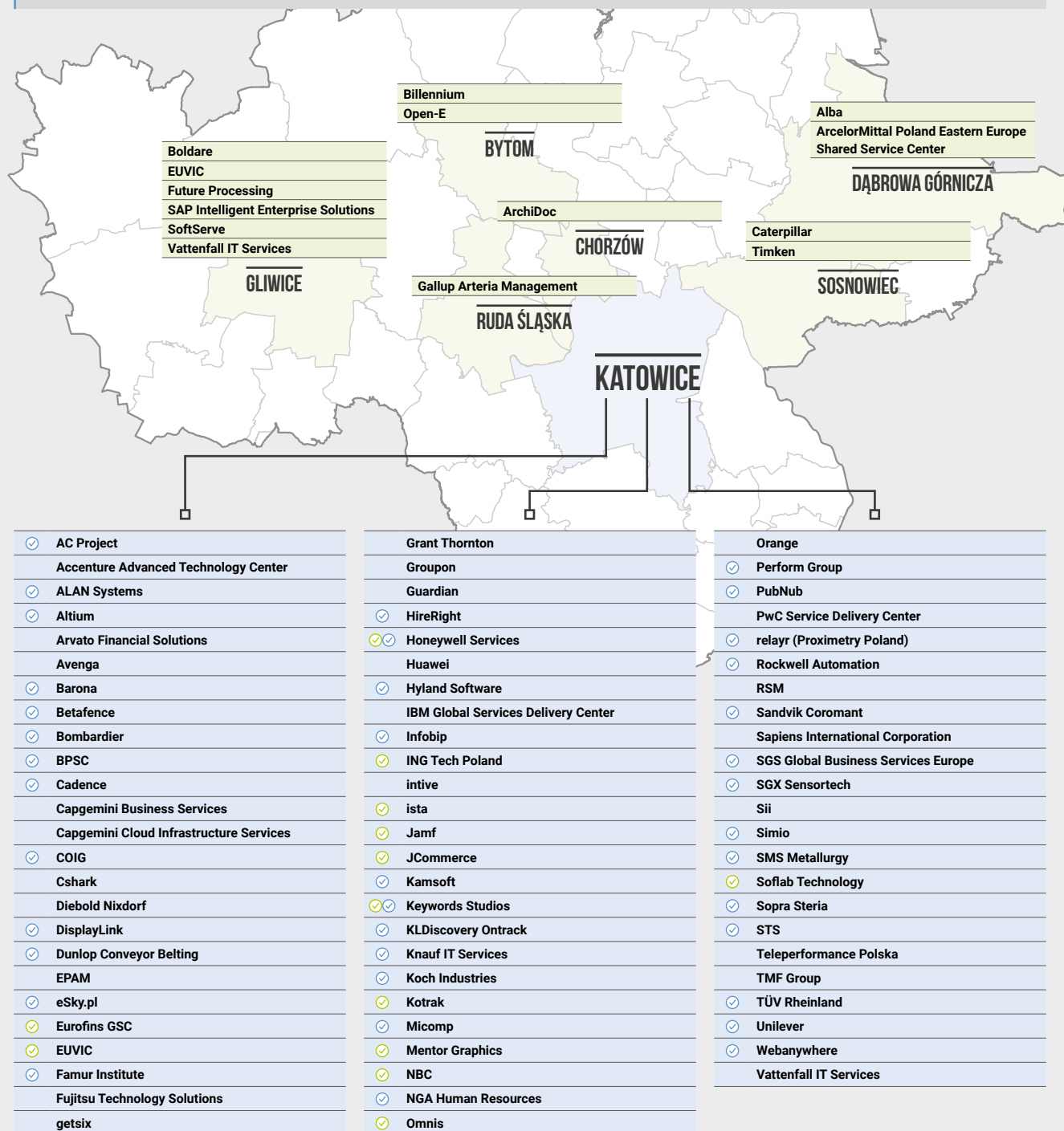
RYCINA 5.1

ZATRUDNIENIE W CENTRACH NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH ZLOKALIZOWANYCH W KATOWICACH ORAZ WĘZŁY KOMUNIKACYJNE

RYCINA 5.2

WYBRANE CENTRA NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH W KATOWICACH I GZM

✓ Katowice jako pierwsza lokalizacja w Polsce

✓ Katowice jako jedyna lokalizacja w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych centrów ABSL

6

DETERMINANTY ATRAKCYJNOŚCI LOKALIZACYJNEJ

Atrakcyjność inwestycyjna mierzona może być na wiele sposobów. Ocena konkretnej lokalizacji jest warunkowana preferencjami inwestora, charakterem działalności prowadzonej przez centrum usług oraz strukturą motywów jakimi kieruje się podmiot. Wskazane jest konfrontowanie atrakcyjności potencjalnej i rzeczywistej (mierzonej skalą realnie prowadzonej już działalności czy też dynamiką powstawania nowych inwestycji). Analizy atrakcyjności inwestycyjnej są swoistym konkursem piękności; lustrem, w którym każdy może i ma chęć przejrzeć się oraz porównać swą pozycję z konkurentami. Wpisują się one w szerszą dyskusję dotyczącą konkurencyjności i konkurowania. Miasta rywalizują ze sobą o inwestorów; działalność inwestorów przyczynia się do poprawy konkurencyjności tychże miast.

Lokalizacja centrów determinowana jest przez cały szereg czynników, mających charakter zarówno subiektywny jak i obiektywny. Przegląd literatury, obejmujący zarówno warstwę teoretyczną jak i (przede wszystkim) empiryczną, oraz dyskusje w gronie ekspertów pozwalają na identyfikację poniższych faktów stylizowanych:

- » centra wiodących usług biznesowych charakteryzuje wyższy poziom koncentracji przestrzennej niż innych usług biznesowych
- » preferowane są lokalizacje miejskie, w tym zwłaszcza główne miasta zgodnie z układem hierarchicznym, a zwłaszcza miasta stołeczne (Deza & López, 2014)
- » miasta preferowane są także ze względu na zewnętrzne efekty urbanizacji, w tym korzyści tzw. kolokalizacji (lokowania się inwestorów w bezpośredniej bliskości) (Muller & Doloreux, 2009)
- » firmy korzystają z „przewagi monitorowania”, bycia bliżej konkurentów, aby ich obserwować i przekazywać ukrytą wiedzę za pośrednictwem bezpośrednich interakcji (sąsiedztwo central innych korporacji)
- » znaczenie nadrzędne ma możliwość najmu powierzchni biurowej o odpowiednim standardzie

- » ważna jest dostępność zróżnicowanego i głębokiego rynku usług umożliwiającego szybsze i tańsze dotarcie do potrzebnych specjalistów (Davis & Henderson, 2008)
- » realokacja kluczowego centrum danej korporacji do mniejszego ośrodka miejskiego jest mało prawdopodobna; bardziej prawdopodobna jest w przypadku podmiotu optymalizującego koszty zatrudnienia, zwłaszcza realizującego najprostsze procesy biznesowe
- » centra preferują lokalizacje pozwalające na wykorzystanie korzyści urbanizacji, w tym bogate zaplecze restauracyjne, jak i bogate życie nocne. Duże znaczenie odgrywają czynniki prestiżu lokalizacji budujące renomę centrum, jak i ogólny wizerunek konkretnej dzielnicy (Yamamura & Goto, 2018)
- » kluczowe znaczenia mają koszty wynagrodzeń, dostępność puli osób z wykształceniem wyższym, wysokość podatków korporacyjnych (Falk, 2012)
- » występuje efekt bliskości geograficznej; zgodnie z prawem grawitacji preferowane są lokalizacje blisko granicy z krajem, z którego pochodzą główni inwestorzy. Ważna jest nie tylko bliskość geograficzna czy też bezpośrednie sąsiedztwo, ale także wspólnota kulturowa, prawna, instytucjonalna i językowa
- » ogólny potencjał wiedzy reprezentowany przez talent pool (zasoby kapitału ludzkiego) regionu ma duże znaczenie lokalizacyjne i predestynuje zwłaszcza silne ośrodki akademickie
- » ogromne znaczenie dla wyboru lokalizacji ma bliskość dużego lotniska, hubu o międzynarodowym znaczeniu, z gęstą siecią powiązań lotniczych, w tym transkontynentalnych do głównych globalnych hubów lotniczych (Strauss-Kahn & Vives, 2009)
- » efekt aglomeracji (Kumar, 2001), wzmacnia swoisty efekt naśladownictwa; decyzje lokalizacyjne podmiotów są wysoce skorelowane z decyzjami lokalizacyjnymi liderów

Fot. Jeremi Astaszow / Urząd Miasta Katowice

7

RANKING SUBIEKTYWNY VS. OBIEKTYWNY

Coroczne edycje raportów ABSL przygotowywanych między innymi w oparciu o badanie ankietowe centrów sektora usług biznesowych w Polsce skierowane do ich menedżerów, obejmują ocenę poszczególnych miast z punktu widzenia wybranych kategorii determinujących atrakcyjność lokalizacyjną rozpoczynania i prowadzenia działalności.

W subiektywnym rankingu miast, zgodnym z wynikami opublikowanymi w raporcie „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2020”, lista kategorii podlegających ocenie w stosunku do wcześniejszych edycji poszerzona została do dwunastu. Poszczególne lokalizacje oceniane były przez menedżerów w pięciostopniowej skali Likerta. Średnie z uzyskanych wskazań były podstawą dla przygotowania rankingów cząstkowych oraz rankingu ogólnego. W raporcie rocznym ABSL przedstawiono jedynie trzy pierwsze miejsca w poszczególnych kategoriach oraz wykresy radarowe ilustrujące ocenę poszczególnych czynników dla miast Tier 1, Tier 2 oraz Tier 3 i 4 na tle średniej ogólnopolskiej. Zaznaczyć należy przy tym, że wyniki przedstawiono tylko dla miast, dla których uzyskano 5 i więcej wskazań.

Ranking miast z rocznego raportu „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2020” ma charakter subiektywny. W celu zestawienia subiektywnych ocen, wynikających z ankiety z rzeczywistym stanem, przygotowano ranking obiektywny, oparty na ogólnodostępnych danych. Ranking taki szerzej i pełniej przedstawia przewagi komparatywne poszczególnych lokalizacji. W rankingu obiektywnym ocenie poddano piętnaście ośrodków miejskich, w tym dwa o charakterze aglomeracyjnym: Katowice i GZM oraz Trójmiasto. Zakres analizy jest tym samym szerszy niż w pierwotnym rankingu subiektywnym obejmującym wyłącznie siedem największych ośrodków poziomu Tier 1 i 2. Analizie poddano również wszystkie ośrodki poziomu Tier 3 oraz wybrane ośrodki Tier 4 – Białystok, Kielce,

Radom i Tarnów. Klasyfikacja miast według poziomów Tier jest tożsama z raportem rocznym ABSL „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2020”. Zgodnie z nią, Katowice i GZM należą do Tier 2.

W rezultacie opracowane zostały dwa rankingi:

(I) **ranking subiektywny ABSL 2020** oparty o badanie ankietowe; (II) **obiektywny ranking miast**, którego podstawą jest szeroki zbiór ogólnodostępnych danych. Podkreślić należy wyraźnie, że żaden z rankingów nie jest lepszy. Ranking obiektywny oparty jest na danych statystycznych, subiektywny bazuje na opiniach kadry menedżerskiej.

KLASYFIKACJA MIAST WG ABSL

Tier 1	Kraków, Warszawa, Wrocław
Tier 2	Trójmiasto, Katowice i GZM, Łódź, Poznań
Tier 3	Bydgoszcz, Lublin, Rzeszów, Szczecin
Tier 4	Białystok, Opole, Olsztyn, Radom, Kielce, Tarnów, Elbląg, Płock i inne ośrodki

W przypadku firm mających w Polsce więcej niż jedno centrum, ocenie podlegały trzy najważniejsze lokalizacje, w których centra zatrudniają największą liczbę osób. W sumie, od respondentów uzyskano wskazania dotyczące 23 miast. Podobnie jak w latach poprzednich, ze względu na konieczność przeprowadzenia analizy w oparciu o wystarczająco dużą liczbę odpowiedzi i możliwość uzyskania porównywalnych wskazań (minimum 5 odpowiedzi), przedmiotem ostatecznej oceny było 7 miast, dla których respondenci udzielili najczęściej wskazań: Warszawa, Wrocław, Kraków, Trójmiasto, Łódź, Poznań oraz Katowice i GZM. Na powyższe miasta przypadło łącznie 276 wskazań (w tym 19 na Katowice i GZM). Ranking subiektywny oceny menedżerów centrów ogranicza się tym samym do miast Tier 1 i Tier 2.

Odpowiedzi udzielone przez respondentów przyjmowały wartości zgodnie ze skalą Likerta:

.....
+2 bardzo zadowoleni (*extremely satisfied*),
.....

+1 zadowoleni (*very satisfied*),
.....

0 ocena neutralna (*somewhat satisfied*),
.....

-1 niezadowoleni (*not very satisfied*),
.....

-2 bardzo niezadowoleni (*not at all satisfied*).
.....

Tym samym całkowita zmienność ocen przyjęła wartości od -2 do +2.

Wartości wskaźnika dla konkretnej lokalizacji wyliczono na podstawie średniej arytmetycznej, przyznając jednakową wagę do oceny każdego menedżera. Nie zastosowano tym samym ważenia wielkością zatrudnienia, co faworyzowałoby menedżerów największych podmiotów.

8

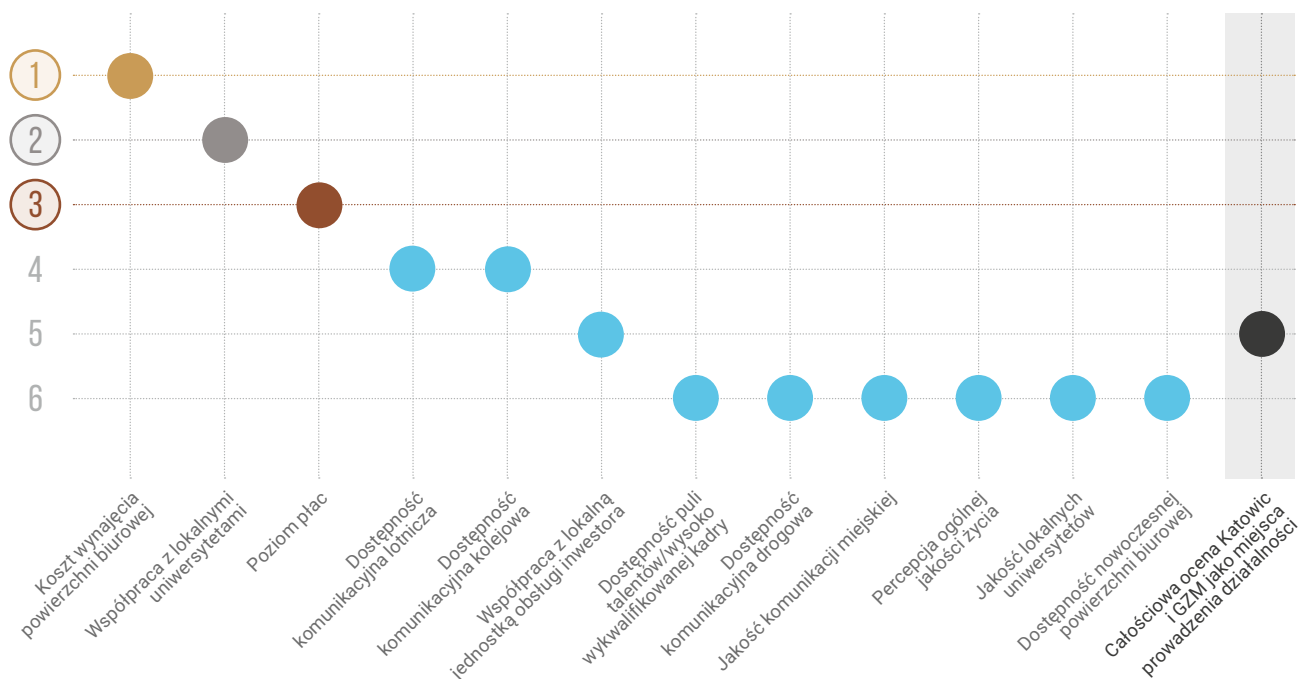
**POZYCJA KATOWIC I METROPOLII GZM
W RANKINGU SUBIEKTYWNYM MIAST**

Przedmiotem oceny, jak już wspomniano, było 12 kategorii częstkowych oraz całościowa ocena Katowic i GZM, jako miejsca prowadzenia działalności. Ocena całościowa jest punktem odniesienia, względem, którego porównywać należy pozycje Katowic i GZM w kategoriach częstkowych. W grupie siedmiu miast, pod względem subiektywnej ogólnej oceny prowadzenia działalności, Katowice i GZM zajęły miejsce piąte. W pięciu kategoriach ocena subiektywna jest korzystniejsza. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na koszt wynajęcia powierzchni biurowej; w tym względzie menadżerowie uplasowali Katowice i GZM na pozycji

pierwszej. Pozycję drugą Katowice i GZM zajęły pod względem subiektywnej oceny współpracy z lokalnymi uniwersytetami, trzecią – w kategorii poziom płac. Pozycję czwartą – w ocenie dotyczącej dostępności komunikacyjnej lotniczej oraz kolejowej. W powyższych kategoriach, zgodnie z wynikami subiektywnego rankingu menedżerów, Katowice i GZM mają przewagi komparatywne względem innych miast. W zakresie współpracy z lokalną jednostką obsługi inwestora, ocena jest tożsama z oceną ogólną (5. pozycja). W pozostałych kategoriach, Katowice i GZM plasują się na pozycji szóstej. Ocena menadżerów jest więc bardzo spójna.

RYCINA 8.1

POZYCJA KATOWIC I GZM W POSZCZEGÓLNYCH KATEGORIACH SUBIEKTYWNEGO RANKINGU ABSL 2020

Źródło: Opracowanie własne ABSL na podstawie ankiety skierowanej do centrów usług, baza ABSL 2020. Liczba wskazań: N=308 lokalizacji dla Polski, N=276 dla siedmiu głównych miast Tier 1 i Tier 2, N=19 dla Katowic i GZM. Linia na poziomie liczby 5 odnosi się do całościowej oceny, będącej benchmarkiem

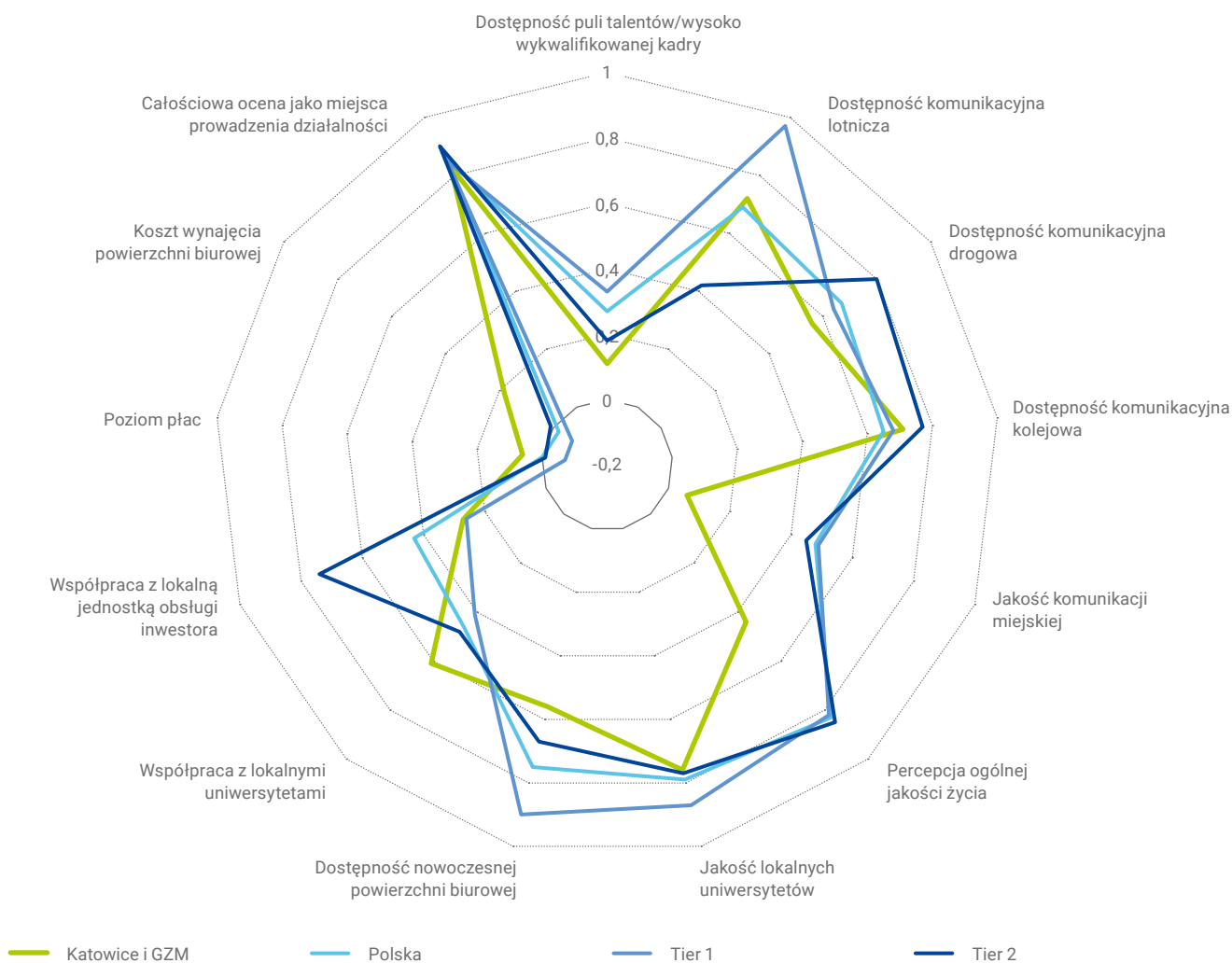
Pozycja Katowic i Metropolii GZM w rankingu subiektywnym miast

Na wykresie „radarowym” prezentowane są oceny Katowic i GZM w poszczególnych kategoriach rankingu subiektywnego, w porównaniu z miastami poziomu Tier 1, Tier 2 oraz ze wskazaniami dla Polski ogółem. Katowice i GZM korzystnie wypadają na tle zarówno średniej ogólnopolskiej, jak też na tle miast Tier 1 i Tier 2 w kategoriach: koszt wynajęcia powierzchni biurowej,

współpraca z lokalnymi uniwersytetami oraz poziomu płac. Z drugiej strony dostrzec można znaczne odchylenia *in minus* w zakresie jakości komunikacji miejskiej, percepcji ogólnej jakości życia, a także mniejsze odchylenia *in minus* pod względem oceny dostępności puli talentów, dostępności komunikacyjnej drogowej oraz dostępności nowoczesnej powierzchni biurowej.

RYCINA 8.2

SUBIEKTYWNE OCENY MENEDŻERÓW W POSZCZEGÓLNYCH KATEGORIACH RANKINGU ABSL 2020. PORÓWNANIE KATOWIC I GZM DO POLSKI OGÓŁEM ORAZ MIAST TIER 1 I TIER 2

9

PORÓWNANIE POZYCJI KATOWIC I METROPOLII GZM W RANKINGACH OBIEKTYWNYM I SUBIEKTYWNYM

Porównanie pozycji Katowic i Metropolii GZM w rankingach obiektywnym i subiektywnym

W celu skonstruowania rankingu obiektywnego zastosowano wielowymiarową analizę porządkowania liniowego, opartą na wskaźniku rozwoju gospodarczego Hellwiga (Hellwig 1968), wywodzącą się z taksonomii oraz porządkowania liniowego przy pomocy wskaźnika TOPSIS (Hwang & Yoon 1981). Uwzględnione w rankingu kategorie określone zostały w oparciu o przegląd teorii lokalizacji i badań empirycznych dotyczących preferencji lokalizacyjnych inwestorów oraz dyskusje w gronie ekspertów-praktyków, którzy towarzyszą inwestorom w podejmowaniu decyzji o wyborze miejsc prowadzenia działalności w Polsce oraz w innych krajach. Lista kategorii jest zbieżna z czynnikami ocenianymi przez przedstawicieli sektora nowoczesnych usług biznesowych w Polsce w ankiecie rocznej ABSL. Dla sporządzenia obiektywnego rankingu miast wykorzystano wagi, co pozwala zróżnicować siłę oddziaływania poszczególnych kategorii (oraz cech w obrębie kategorii) na ranking wynikowy. Przyjęto założenie, że możliwe jest określenie preferencji tzw. przeciętnego inwestora. W praktyce podejmowania decyzji lokalizacyjnych, preferencje poszczególnych inwestorów różnią się, tak samo jak różnią się opinie dotyczące miejsca prowadzonej już działalności.

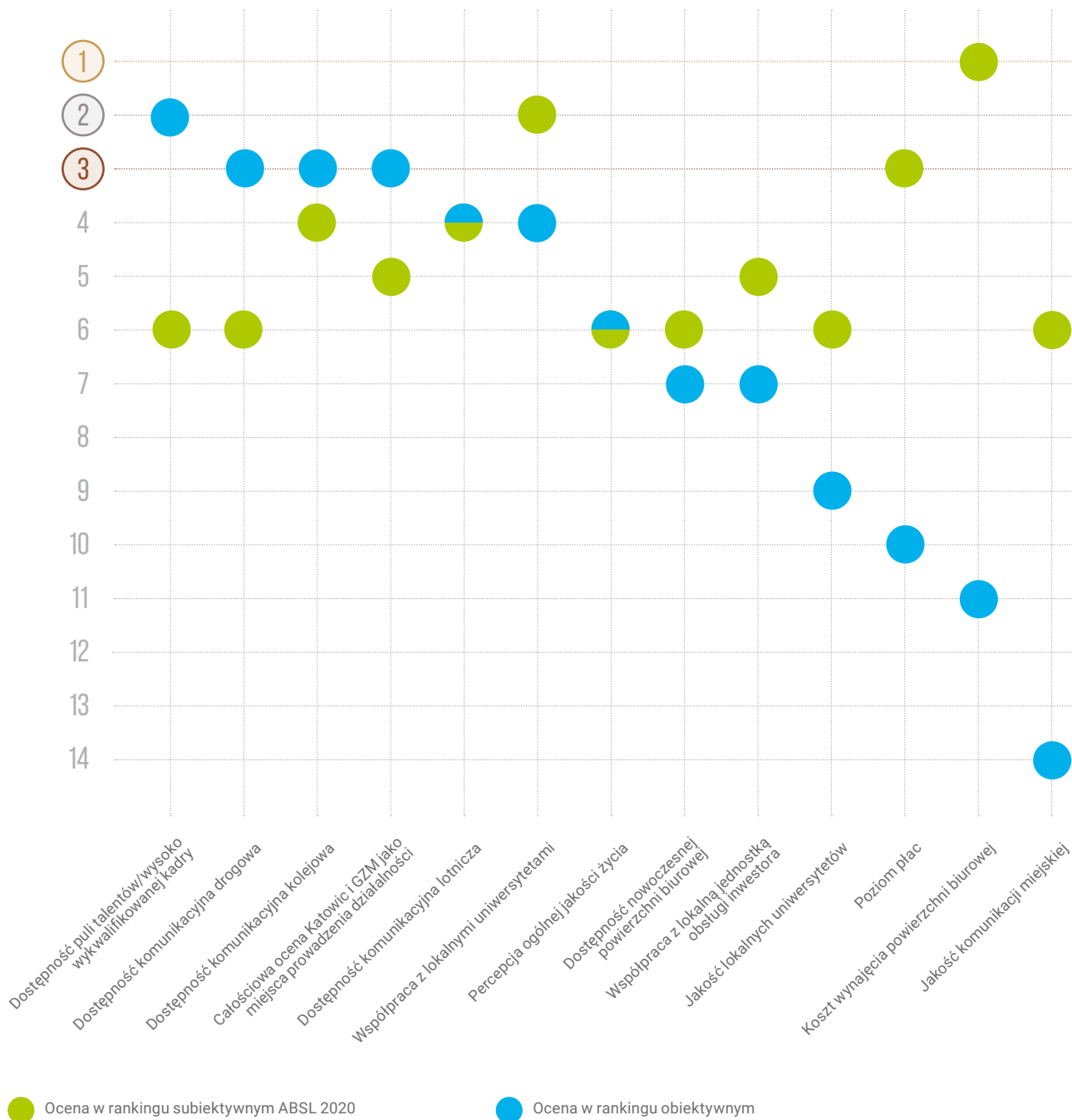
Pozycję Katowic i GZM w poszczególnych kategoriach obiektywnego rankingu miast przedstawia wykres, porównując jednocześnie miejsca w obu rankingach. Im niższa wartość, tym wyższa pozycja (klasyfikacja medalowa).

W przypadku dostępności puli talentów Katowice i GZM zajmują wysoką, drugą pozycję, pośród 15 miast podlegających ocenie w rankingu obiektywnym. Katowice i GZM plasują się na trzeciej pozycji w zakresie dostępności komunikacyjnej drogowej oraz kolejowej, co jest zbieżne z oceną całościową. Czwarte miejsce dotyczy dostępności komunikacyjnej lotniczej oraz współpracy z lokalnymi uniwersytetami. Najmniej korzystne pozycje Katowic i GZM w rankingu obiektywnym odnoszą się do jakości komunikacji miejskiej, kosztu wynajęcia powierzchni biurowej, poziomu płac oraz jakości lokalnych uniwersytetów.

Identyfikacja powyższych różnic między ocenami w rankingu subiektywnym i obiektywnym wskazuje jednocześnie na możliwe obszary interwencji na poziomie miasta bądź aglomeracji. Część wymaga, jednakże znacznej koordynacji działań z poziomem regionalnym i centralnym.

RYCINA 9.1

PORÓWNANIE POZYCJI KATOWIC I GZM W OBRĘBIE POSZCZEGÓLNYCH KATEGORII W SUBIEKTYWNYM RANKINGU WEDŁUG RAPORTU ROCZNEGO SEKTOR NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH W POLSCE 2020 ORAZ W RANKINGU OBIEKTYWNYM

Porównanie pozycji Katowic i Metropolii GZM
w rankingach obiektywnym i subiektywnym

Ranking subiektywny według ocen menedżerów centrów zaprezentowany w raporcie ABSL 2020 obejmował jedynie 7 największych ośrodków poziomu Tier 1 i 2. Raport obiektywny obejmuje natomiast 15 ośrodków wszystkich poziomów Tier (od 1 do 4).

Porównanie wyników rankingu subiektywnego według ocen menedżerów do obiektywnego przynosi znaczące różnice dotyczące Katowic i GZM.

Wskazać należy przesunięcie pozycji Katowic i GZM *in plus* w zakresie następujących kategorii: dostępność puli talentów (o 4 pozycje), dostępność komunikacyjna drogowa (o 3 pozycje), całościowa ocena działalności (o 2 pozycje) oraz dostępność komunikacyjna kolejowa (o jedną pozycję). Identyczne miejsca w obu rankingach Katowic i GZM dotyczą dostępności komunikacyjnej lotniczej (4. pozycja) oraz percepcji ogólnej jakości życia (pozycja 6.). Największe różnice *in minus* dotyczą kosztu wynajęcia powierzchni biurowej (-10 pozycji), jakości komunikacji miejskiej (-8 pozycji), poziomu płac (-7 pozycji) oraz jakości lokalnych uniwersytetów (-3 pozycje).

Różnice między rankingami obiektywnym i subiektywnym mogą wskazywać na:

» odmienną percepcję menedżerów co do znaczenia poszczególnych czynników przy wyborze lokalizacji prowadzenia działalności. Oznacza to, że na przykład poszczególni menedżerowie w inny sposób określiliby wagi przypisane kategoriom uwzględnionym w rankingu

» inny sposób rozumienia poszczególnych obszarów determinujących lokalizację działalności

» kierowanie się swoją subiektywną oceną poszczególnych parametrów

» konsekwencje sposobu oraz intensywności promocji poszczególnych lokalizacji

10

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Katowice i GZM należą do grona pięciu najważniejszych ośrodków nowoczesnych centrów usług biznesowych w Polsce. Wybór Katowic i GZM przez inwestorów jest wynikiem oceny atrakcyjności lokalizacyjnej przeprowadzonej w oparciu o konkretne preferencje podmiotów gospodarczych. Przedstawione powyżej dwa rankingi zestawiają ocenę subiektywną oraz obiektywną. W analizach atrakcyjności inwestycyjnej, czy też ocenie miejsc prowadzonej już działalności, wyróżnia się także atrakcyjność rzeczywistą.

O atrakcyjności rzeczywistej konkretnej lokalizacji świadczyć mogą takie przesłanki, jak liczba funkcjonujących centrów (stan) czy liczba centrów nowo powstałych (przyrost), jak też liczba zatrudnionych w centrach w danej lokalizacji (stan) jak i zmiana tej liczby (przyrost). Aby zachować obiektywizm, warto przytoczyć najważniejsze ustalenia w tym zakresie z raportu „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2020”. I tak, pod względem liczby centrów usług na koniec I kwartału 2020 roku pierwsze miejsce zajmowała Warszawa (279 jednostek). Do grona ośrodków skupiających co najmniej 100 centrów należały również: Kraków (234), Wrocław (188), Trójmiasto (158), Poznań (113) oraz Katowice i GZM (110). Według danych na drugi kwartał 2020 w Katowicach i GZM liczba funkcjonujących centrów wzrosła do 114. Katowice i GZM należą, obok Warszawy, Wrocławia oraz Krakowa do lokalizacji, w których w okresie od początku I kwartału 2019 roku do końca I kwartału 2020 roku powstała największa liczba nowych jednostek.

Analiza trendów wskazuje, że od roku 2016 do drugiego kwartału roku 2020 dynamika wzrostu zatrudnienia w centrach w Katowicach i GZM wyniosła 68% i była o 7 pkt. procentowych wyższa niż dla Polski

ogółem. Jest to przejawem wzrostu rzeczywistej atrakcyjności Katowic i GZM. W drugim kwartale 2020 roku udział Katowic i GZM w zatrudnieniu w centrach usług kształtował się na poziomie 7,8%.

W obrębie aglomeracji, liderem są Katowice. Świadczy o tym zarówno liczba centrów oraz zatrudnienie. Zgodnie z logiką procesów aglomeracyjnych, funkcjonowanie Katowic w obrębie dużej metropolii ma jak najbardziej pozytywny wpływ na atrakcyjność inwestycyjną miasta. Dotyczy to na przykład dostępu do puli talentów, ale też wiąże się z całym szeregiem pozytywnych skutków wynikających z interakcji dużej liczby osób w obrębie metropolii. W perspektywie długookresowej wzrost intensywności współpracy miast w obrębie GZM prowadzić będzie do dalszej poprawy atrakcyjności lokalizacyjnej. Wzrost atrakcyjności będzie także wynikiem poprawy stanu środowiska naturalnego na Śląsku, wraz z realizacją planów zmian w górnictwie.

Katowice są ośrodkiem miejskim, w którym współczynnik lokalizacji LQ^3 świadczący o tym czy usługi biznesowe są specjalizacją lokalną, liczony metodologią spójną z raportem „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2020”, kształtuje się w 2020 na poziomie 2,29, co jest trzecią najwyższą wartością po Krakowie i Wrocławiu, a przed Trójmiastem i Łodzią. Znaczenie usług biznesowych jako specjalizacji lokalnej w Katowicach jest zatem wysokie i systematycznie rośnie z poziomu 2,0 w roku 2016.

Zgodnie z raportem rocznym „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2020” uwzględniającym 7 największych ośrodków, Katowice i GZM zajęły piątą pozycję pod względem całościowej oceny jako miejsca prowadzenia działalności (za Trójmiastem, Poznaniem, Wrocławiem oraz Warszawą). Wykorzystanie

³ LQ (ang. *location quotient*) jest stosunkiem: udziału zatrudnienia w centrach usług BPO, SSC, IT, R&D w danym ośrodku do udziału zatrudnienia w centrach usług BPO, SSC/GBS, IT, R&D we wszystkich analizowanych ośrodkach w Polsce.

bardziej zaawansowanych metod analitycznych oraz szerokiego zbioru danych pozwoliło na zbudowanie rankingu obiektywnego, w którym Katowice i GZM plasują się na pozycji trzeciej. Należy przy tym przypomnieć, że ranking obiektywny obejmuje 15 ośrodków wszystkich poziomów Tier 1-4.

Zgodnie z opiniami menedżerów wyrażonych w rankingu subiektywnym (raport roczny „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2020”) Katowice i GZM mają przewagę komparatywną nad innymi miastami w Polsce w zakresie kosztu wynajęcia powierzchni biurowej. Warto nadmienić, że w tym względzie menadżerowie uplasowali Katowice i GZM na pozycji pierwszej. Inne obszary przewag to ocena współpracy z lokalnymi uniwersytetami, poziom płac oraz dostępność komunikacyjna lotnicza i kolejowa.

W rankingu obiektywnym, Katowice i GZM zajmują wysokie pozycje w zakresie: dostępności puli talentów, dostępności komunikacyjnej drogowej i kolejowej, dostępności lotniczej oraz współpracy z lokalnymi uniwersytetami i w konsekwencji pod względem ogólnej oceny miejsca prowadzenia działalności.

Z informacji uzyskanych na podstawie ankiety ABSL przeprowadzonej w listopadzie 2020 roku wynika, że w ramach umów podpisanych między centrami usług i lokalnymi szkołami wyższymi, realizowana współpraca dotyczy: staży dla studentów, wsparcia procesu rekrutacji studentów i absolwentów, rozwoju kompetencji przydatnych z punktu widzenia potrzeb centrów oraz kształtu programów edukacyjnych.

WYDZIAŁ OBSŁUGI INWESTORÓW

Wydział Obsługi Inwestorów to dedykowana jednostka Urzędu Miasta Katowice, która wspiera inwestorów zagranicznych i krajowych, również tych realizujących projekty w ramach sektora nowoczesnych usług biznesowych. Skupiamy się na dostarczaniu rozwiązań dostosowanych do potrzeb projektów inwestycyjnych, w ramach których współpracujemy m.in. z: Polską Agencją Inwestycji i Handlu (PAIH), Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną, Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, polsko-zagranicznymi izbami przemysłowo-handlowymi oraz firmami doradczymi, a także innymi instytucjami pośredniczącymi w obsłudze inwestorów.

PROJECT MANAGER:

Każdy inwestor ma zapewnioną opiekę pracownika Wydziału Obsługi Inwestorów. Dedykowany Project Manager zapewnia wsparcie od samego początku Twojego projektu inwestycyjnego, będąc „pierwszą linią” kontaktu z Urzędem Miasta w czasie planowania inwestycji, w czasie jej realizacji, a także po jej zakończeniu.

FAZA PRZED-INWESTYCYJNA

Zachęcanie do inwestowania poprzez dostarczanie analiz rynkowych

- » dostarczanie niezbędnych informacji nt. atrakcyjności inwestycyjnej Katowic;
- » analizy rynkowe: dostępność kadr, koszty, jakość infrastruktury, podaż nowoczesnej powierzchni biurowej i inne użyteczne informacje dla opracowania business case;
- » organizowanie spotkań ze specjalistami z obszaru zasobów ludzkich i rynku nieruchomości;
- » ułatwianie współpracy z partnerami zapewniającymi różne formy publicznego wsparcia;
- » organizowanie wizyt inwestorskich i spotkań z władzami lokalnymi i regionalnymi, uniwersytetami, etc.

FAZA INWESTYCYJNA

Zapewnianie „miękkiego lądowania” poprzez pomoc w tworzeniu centrum

- » pomoc w nawiązywaniu i koordynowaniu współpracy z uczelniami wyższymi oraz partnerami biznesowymi;
- » wsparcie marketingowe: budowanie pozytywnego wizerunku inwestora jako atrakcyjnego pracodawcy, budowanie zaufania i reputacji;
- » tworzenie dopasowanego wsparcia sieciowego poprzez zapewnienie dostępu do sieci instytucji oraz koordynacja współpracy z nimi.

FAZA PO-INWESTYCYJNA

Wspieranie dalszego rozwoju i innowacyjności – obsługa aftercare

- » podtrzymanie stałej współpracy z uczelniami;
- » wsparcie marketingowe: zaangażowanie inwestorów w projekty odpowiedzialne społecznie; współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, dalsze wzmacnianie obecności inwestorów;
- » integracja z lokalną społecznością biznesową;
- » wsparcie w rozwoju biznesu;
- » dopasowanie transportu publicznego do potrzeb inwestorów.

7. MIEJSCE

w kategorii „Strategia przyciągania inwestorów” w globalnym rankingu miast fDi Tier 2 Cities of the Future 2020/21 (fDi Magazine, 2020)

oi@katowice.eu
invest.katowice.eu

LITERATURA

1. Davis J. C., Henderson J. V. (2008) The agglomeration of headquarters. *Regional Science and Urban Economics*, 38(5), 445-460
2. Deza X. V., López M. G. (2014) Regional concentration of knowledge-intensive business services in Europe. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 32(6), 1036-1058
3. Falk M. (2012) Factors influencing the FDI location choice for knowledge intensive services and headquarters within the EU and Austria (No. 2012/13-02). *FIW Research Reports*, 1-36
4. Hellwig Z. (1968) Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom ich rozwoju oraz zasoby i strukturę wykwalifikowanych kadr, *Przegląd Statystyczny*, 4, 307–326
5. Hwang C.L., Yoon K. (1981) *Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications*, Springer-Verlag, New York
6. Kumar N. (2001) Determinants of location of overseas R&D activity of multinational enterprises: the case of US and Japanese corporations. *Research Policy*, 30(1), 159-174
7. Muller E., Doloreux D. (2009) What we should know about knowledge-intensive business services. *Technology in society*, 31(1), 64-72
8. Strauss-Kahn V., Vives X. (2009) Why and where do headquarters move? *Regional Science and Urban Economics*, 39(2), 168-186
9. Yamamura S., Goto H. (2018) Location patterns and determinants of knowledge-intensive industries in the Tokyo Metropolitan Area, *Japan Architectural Review*, 1(4), 443-456

